

# KUKÁTKO 4

XXXVII. národní přehlídka amatérského divadla pro děti Rakovník 2018

## Děti v semináři nemají problém se otevřít

■ Reflektování práce s dětskými skupinami je jednou z pevných součástí rozborových seminářů. Mgr. Marie Poesová (MP) a Mgr. Pavlína Schejbalová (PS) se o své, mnohdy překvapivé zkušenosti s dětmi z druhého stupně základních škol podělily s Kukátkem.

### ■ Jak probíhá vaše práce s dětmi?

**PS:** Kdybyste se k nám přišli podívat, uvidíte u staršího semináře, že sedíme a povídáme si. Mluvíme o divadle, o představení, které jsme bezprostředně předtím viděli. Naše povídání má dva směry. Za prvé vedeme děti k tomu, abychom hrajícímu souboru poskytl nějakou reflexi, zprostředkovaly jim, jakým způsobem děti jejich inscenaci vnímaly, co si z ní odnesly, co pochopily, co nepochopily a tak dále. Za druhé, a to si uvědomuji čím dál víc s tím, jak na Popelku jezdím, se snažíme děti učit přemýšlet o divadle a umění jako takovém jinak, než jen v rovině, jestli se jim to líbí nebo nelíbí.

**MP:** To je jedna stránka věci. Druhá je také hodně důležitá. Lidé mají možná pocit, že dětem podsouváme, jaké názory mají mít. Jediné krédo, které mám já, Pavlína a všichni, co s námi spolupracovali, je snažit se o to, abychom jim nic nepodsouvali. Všechny naše otázky se jim tedy snažíme klást tak, aby v nich nebyla známka manipulace nebo toho, že na představení máme nějaký názor. Když se nás děti zeptají, jestli se nám hra líbila nebo nelíbila, děláme, že to nemůžeme říct. Pokud už pak víme, že se děti nedokáží k nějakému problému vyjádřit, položíme jim otázku, která je už na-

vádějící, ale vždycky se potom při rekapitulaci snažíme publiku a souboru říct, že teď jsme se jich zeptaly na něco, co vede ke konkrétní věci, a že už je to sugestivní.

**PS:** Letos se na rozborovém semináři snažíme stoprocentně reprodukovat a citovat, co se dělo při sezení s dětmi.

### ■ Jak je těžké děti otevřít, aby řekly něco opravdu adekvátního?

**MP:** Někdy je to těžší, někdy lehčí, ale většinou pracuji se skupinou starších dětí, tedy se žáky druhého stupně nebo s nejstaršími, s nimiž je práce jednodušší, jelikož jsou už ze školy a kroužků zvyklí komunikovat. Pokud konverzace zápane, používáme seznamovací hry, u nichž se víc uvolní. Ještě nikdy se mi nestalo, že by nechtěli mluvit.

**PS:** Děti, s nimiž pracujeme, nemají problém s tím, že jich je dvanáct a každé má jiný názor, což ze svého dětství vůbec neznám. Naše třída byla stádo, a když si někdo myslel něco jiného, neřekl to nahlas. Letošní skupina je dost otevřená. Když si někdo myslí něco jiného, ostatní s tím nemají problém.

**MP:** Zdůrazňujeme jim, že je fajn, když se sejde víc názorů. Pokud má někdo negativní pohled na věc, zatímco ostatní mají pozitivní, ať ho řekne.



### ■ Dokáží vás někdy děti svoji otevřeností překvapit?

**PS:** Ano. Po představení Anna Franková byla diskuze s nimi hodně hluboká. Všechny se osobně velmi dotklo.

**MP:** Někdy mě překvapí jejich odpovědi. Když se odkloníme od inscenace a s Pavlínou máme pocit, že bychom měly pedagogicky zasáhnout nebo jim vysvětlit nějaké divadelní i interní, lidské záležitosti, tehdy, jsou-li ochotné se otevřít, nás jejich odpověď může překvapit. Protože jsme se s tím nesetkali či nám připadá, že jsou na svoji odpověď mladí. Odehrává se to většinou při rozebírání intimnějších záležitostí, které se už přímo netýkají divadla. Když se jich například ptáme, jestli čtou knížky, což nesouvisí s rozebíranou inscenací, může nás zarazit, že buď nečtou vůbec, nebo naopak velká šířka jejich záběru.

### ■ Jsou pro vás takové odpovědi inspirativní?

**MP:** Pro mě ano, protože mám

pocit, že děti jsou na svůj věk velmi vnímavé a ochotné hovořit o problémech. Nemyslím si, že by byly uzavřenější. Když to tedy srovnám se svými zkušenostmi s učním, ale učila jsem jen děti na prvním stupni, takže z pedagogického hlediska nemám až takovou praxi se staršími.

### ■ Váš seminář funguje na Popelce každý rok. Připadájí vám děti s každým ročníkem otevřenější?

**PS:** To se nedá říct. Letos máme úplně nové děti. Často se nám stávalo, že se některé z minulých let vracely. Tento rok jsou hodně zaujaté. Někdy se stávalo, že se dítě přihlásilo, aby mělo na pět dní volno ze školy, nebo že ho vybrali a nebyla to úplně jeho volba. Když jsme se bavili o inscenaci Ať žijí duchové!, jedno z dětí řeklo: „Poslal bych na to všechny, ale ne ty, co nemají rádi divadlo.“ Letošní děti mají o divadlo opravdu zájem, i když ho třeba aktivně nedělají nebo nejsou členy spolku.



**MP:** Za patnáct nebo dvacet let od chvíle, kdy jsem tu začínala, jsem zjistila, že jsou lépe komunikačně vybavené. Byť jsou vybírané v podstatě náhodně, protože se asi střídají po školách. Někdy se nám sice v semináři objeví dítě divadelníka, ale minimálně.

**PS:** Je to vidět i v tom, jak skupina sama o sobě funguje mimo představení a semináře.

Například hraje hry a rychle se dá dohromady, což je něco, co mě pořád příjemně překvapuje při vzpomínkách na své dětství. Za mě ve školách nebylo, že by děti byly k sobě navzájem otevřené. Nemají takové zábrany.

■ **Měnil se během let styl semináře?**

**MP:** V posledních dvou letech není v semináři arteterapeut.

Myslím si, že je to trochu chyba. Se starším seminářem jsou výtvarné projevy obtížnější v tom, že děti nechtějí moc kreslit nebo malovat. Nemáme tolik času, ani tolik erudice na to, aby chom je k tomu nějakým způsobem motivovaly. Tvorby obrázků se tedy nyní vzdáváme, ale je to škoda, protože ať je už arteterapeut motivuje jakýmkoliv způsobem, dokáže, co já

ne. Přechází obrázek tak, aby dával smysl hrajícímu souboru.

**PS:** Arteterapeut dokáže správně zadat výtvarnou práci. Jeho zadání podprahově směřuje k tomu, aby z dětí něco vytáhl, a pak to vyhodnotí.

**MP:** K arteterapeutovi bychom se měli vrátit.

*Jirka Štraub*



## At žijí čeští duchové! *Divadelní soubor Vojan Desná – Mladá haluz*

■ **Divadelní soubor Vojan Desná – Mladá haluz si vědomě zvolil nelehký úkol interpretovat divadelní adaptaci Jiřího Melíška „AŽ ŽIJÍ DUCHOVÉ!“ autorů Zdeňka Svěráka, Jaroslava Uhlíře a Oldřicha Lipského. Jejich původní filmové zpracování patří dodnes zcela oprávněně do onoho pomyslného zlatého fondu české kinematografie tvorby pro děti a mládež.**

Ač film vznikl v jiném společensko-sociálním prostředí, prokazuje opakovaně své kvality a přednosti. Ty využila také výše zmiňovaná divadelní adaptace, která se snaží vytěžit téma i dramatický potenciál původní předlohy. Ponechává samozřejmě původní muzikálové písně, které jsou pilířem zvoleného hudebně-dramatického žánru a stěžejní situace nesoucí téma, situace a charakter postavy v těchto situacích jednající.

Za velký klad inscenace považují obsazení velmi souborového a kompaktního dětského hereckého týmu, který se především v postavách Dlouhého Janka a Leontýnky stává nositelem tématu, velmi čistým a autentickým hybatelem děje. Je velká škoda, že v dospělém obsazení se „dětem“ nedostává patřičné herecké odezvy. Většina „dospělých“ herců uvízla v osidlech pouhého typu bez

nutného vykreslení charakterů. Nepomáhají tomu ani režijně nevystavěné, nevybudované a nekonfliktní situace. To pak vede zcela logicky ke ztrátě napětí, atmosféry a v neposlední řadě i ztrátě žánru komedie, ve které je předloha napsána.

Potencionální poselství ukryté v předloze, že občanská společnost, zde zastoupena dětmi a nadpřirozenými bytostmi, s dobrými úmysly může za jistých okolností zvítězit nad ziskuchtivým světem poťouchlého sobectví, zůstalo nedovysloveno. Především pro slabě vybudovaný konflikt mezi oběma světy, konflikt, který vždy odhalí pravou podstatu věcí.

Na druhou stranu nelze inscenátorům upřít upřímnou snahu o ryze divadelní řešení některých problémů, které přenesení z filmové exteriérové podoby do podoby jevištní s sebou přirozeně nese. Především jde



o trikovou složku v sekvencích čar a kouzel. Zde došlo několikrát i k překvapivě účinnému vyznění některých scén. Za všechny jmenujme první objevení Rytíře Brtníka v podobě obří loutky, které se v řádu inscenace ukázalo jako velmi smysluplné a účinné.

Necháváme se v inscenaci vést skvěle napsanými hity dua Svěrák a Uhlíř, které jsou v rámci možností souboru obstojně interpretovány. Ony muzikálové písně totiž v sobě nesou děj, atmosféru i téma. Diváci mohou mít pocit, že jim nic nechybí. Ale není to pravda. Chybí zde

ten slastný pocit vítězství dobra nad zlem. Ten dokonalý svět, do kterého děti často utíkají. Ale on nechybí pouze dětem, ale i nám dospělým.

A tak velmi často i my dospělí ochotně utíkáme zas a znova do světa Lubomíra Lipského, Miloše Macourka, Václava Vor-

líčka, Karla Zemana a ostatních českých pohádkových „duchů“, kde je zlo opravdu potrestáno, a to ještě velmi důvtipně, s humorem a jistou originální sentimentální grácií. A tak jsem nucen zvolat: Ať žijí tito naši čeští pohádkoví duchové!!!

*Jaromír Hruška*

## Druhá pohádka půjčená z televize

■ **Na otázky k inscenaci Ať žijí duchové a k životu ochotnického divadla v horách vypráví režisérka Mladé haluze z DS Vojan v Desné Vladka Kodoušková.**



■ **Proč jste si vybrali právě inscenaci, která je všeobecně známá z televizních obrazovek? Nebojíte se toho, že vás budou srovnávat?**

Určitě jsem se toho bála, ale děti mě přesvědčily. Kromě toho jsem také potřebovala najít hru, kde by mohli hrát dospělí i děti. Máme tak promíchaný soubor a hra Ať žijí duchové nám takovou možnost poskytl. Děti ji milují, a tak jsme to zkusili. Nechtěla jsem úplně kopírovat film jako takový a například kvůli autohavárii jsem byla nucena bojovat. Nakonec jsem si prosadila, že tam není. Pokusili jsme se dát naší inscenaci oproti filmu určité divadelní kouzlo.

■ **A diváci, kteří na hru chodí, srovnávají vaši a televizní inscenaci?**

Pokud ano, tak se to ke mě nedoneslo.

■ **Upravovali jste text hodně?** Hodně. Kvůli tomu, aby nebylo příliš mnoho přestaveb, jsme upravili text tak, že se děj odehrává pouze u hradu a u samoobsluhy. Pak jsme tedy přidali ještě schůzi. Nechtěli jsme

nosit stoly a židle, podobných přestaveb jsme se chtěli vyvarovat.

■ **Kolik jste již vlastně odehráli repríz? A jak diváci na vaši inscenaci reagují?**

Dnes to byla jedenáctá repríza. Musím říci, že lidé reagují vesměs pozitivně. Ale je pochopitelně možné, že negativní reakce se ke mě nedonesou.

■ **Další inscenace bude ve stejném duchu? A co vlastně "Duchům" předcházelo?**

V současném složení souboru jsme si již jednu pohádku z televize půjčili. Šlo o inscenaci pohádky S čerty nejsou žerty. Přiznávám, že mě do toho museli opravdu hodně tlačit. Měla jsem z toho ohromný strach, ale opět to byla pohádka, kterou všichni měli rádi. Nakonec se to, myslím, povedlo a měli jsme ohromný úspěch. Skoro třicet repríz, což je na na-

še poměry skutečně hodně. Jsme z malého městečka v Jizerkách. Tam není příliš zvykem mít u představení hodně repríz. A ještě před tím jsme se pokusili o Shakespeara, za se spíše převedeného do pohádky. Šlo o Sen noci svatojánské, ale jmenovalo se to Puko viny. Hlavní postavou byl Puk, který všechno zavínil.

■ **Hrajete i pro dospělé?**

Hráli jsme poměrně úspěšně Úžasnou svatbu od Robina Hawdona.

■ **A co budete dělat v budoucnu?**

Abych se přiznala, teď jsme malinko v útlumu. Nějak nemůžeme najít tu správnou hru. Takovou, abych uplatnila současné složení souboru. Je to těžké. A svého autora nemáme.

■ **Trochu odbočím. Jak si váží ochotnického souboru v Jizerských horách?**

Musím říci, že se začalo blýskat na lepší časy. Chvilku trvalo, než jsme si vybudovali

svoje místo, ale nyní už s námi počítají. Dokonce se nám město snaží vyjít vstříc i finančně. A to jsme sice soubor z Desné, ale z Desné máme pouze jednu členku souboru. Dřív jsme tam bydleli, ale odstěhovali jsme se do vedlejšího města. A teď se všichni sjíždějí do Desné z Jablonce, Liberce a dalších koutů. Desná to našťestí toleruje a chápe, že reprezentujeme město jako takové.

■ **Nevím proč, ale mám pocit, že divadlo do horských měst a obcí prostě patří. Jako příklad lze uvést Vysocké ochotníky. Máte svoji scénu?**

Máme sice pouze holé jeviště bez tahů a bez opony, ale jsme spokojeni. Pokud se jedná o horské obce, tak myslím, že ve vesnicích divadlo žije víc. Všichni jdou hrát, a když je nějaké divadlo, všichni se jdou podívat na svoje známé. V Desné jdou lidé spíš na profíky, než na své amatéry. Za námi jezdí spíš kamarádi z jiných končin.

*Honza Švácha*



## PROGRAM:

**Sobota 10. listopadu 2018**

**10.00–11.15**

**Tylovo divadlo – jeviště  
Inspirativní představení**

Divadlo D21 Praha

režie: Jakub Šmíd

Božena Němcová, Luděk Horký

**Bajaja**

(od 4 let)

**13.00–14.30**

*Diskuse s reflexemi dětských skupin  
(Bajaja)*

**14.30–15.00 a 16.00–16.30**

**Sál Kulturního centra**

Fathers & Daughters Praha

režie: L. Rumlina, J. Tlapák,

A. Roubínková

Lukáš Rumlina

**Sněhurka a sedm  
trempaslíků**

(od 3 let)

**18.00–19.15**

**Tylovo divadlo**

**Inspirativní představení**

Divadlo J. K. Tyla v Plzni

režie: Lucie Ferenzová

*Timothée de Fombelle*

**Tobiáš Lolness**

(od 6 let)

**21.00–22.30**

*Rozborový seminář s reflexemi  
dětských skupin (Sněhurka a sedm  
trempaslíků)*

**22.30–23.30**

*Diskuse s reflexemi dětských skupin  
(Tobiáš Lolness)*

**Neděle 11. listopadu 2018**

**10.00–11.20, Tylovo divadlo**

1. neratovická divadelní

společnost

režie: Miroslav Král

Božena Němcová, Václav

Tomšovský, Miroslav Král

**Tři kmotřinky**

(od 6 let)

**12.45–14.00**

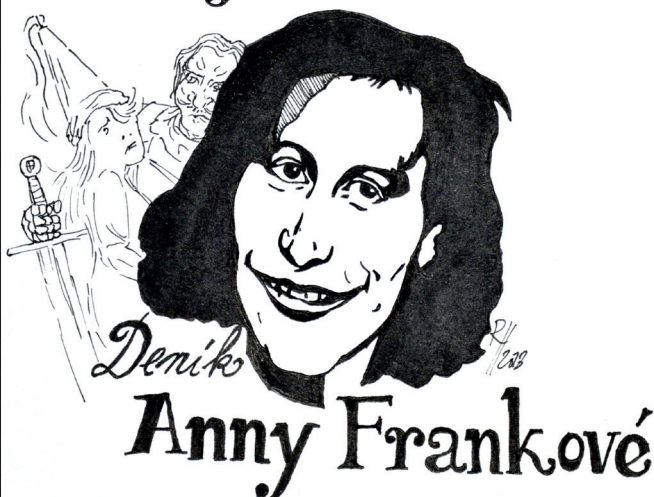
*Rozborový seminář s reflexemi  
dětských skupin (Tři kmotřinky)*

**14.00**

**Slavnostní zakončení**

**Popelky Rakovník, vyhlášení  
výsledů a předání ocenění**

## Ať žijí Duchové



### Divadelní strachy

#### Strach z okna

Představení je v plném proudu, replika střídá repliku, zbesilé tempo dialogu diváky zvedá za sedadel, inteligentní humor namáhá bránice a vy jako hvězda okamžiku vstupujete na scénu.

Tma.

V hlavě.

Prázdná v mozku, sucho v ústech, trapné ticho, všichni čekají, co se z této dramatické pauzy vyvine. Nevyvine se vůbec nic. Zapomněl jste text. Šlágwort, který vám kolega nahodil a na který nastupujete, vám ale vůbec nic neříká. Tak

zhruba vypadají obrysy jednoho z nejznámějších divadelních strachů. Strachu z toho, že zapomenete text, že máte výpadek jako auslág. Strachu z okna.

Bránit se lze několika způsoby. Jistotu může dodat existence nápovědy, pomoci mohou kolegové, kteří se však spíše budou pást na vašem utrpení, poslední instancí je režisér se scénářem v ruce krácející středem pódia k vaší rozklepané postavě. Úplně zbytečné je opakovat si text do poslední chvíle před nástupem na jeviště. V tom okamžiku už se zmiňovaný strach ujal vlády nad vaší myslí a čeká na první krok po jevišti, aby vám za-

blokoval mozek. Sedí vám na ramenu a zatíná své mlžnaté drápy do nervových zakončení vašeho těla. Ovládne-li vás, nepromluvíte. Ovládnete-li jej, zmizí s prvním vysloveným písmenem.

Nikdo o něm nemluví nahlas, přináší to smůlu. Jakmile se zmíníte, že máte Strach ze zapomnění textu, už jste jej de facto zapomněl. Strachu z okna je plné divadlo. Ale dá se na něho zvyknout podobně jako na vydýchaný vzduch, škrábání v krku nebo ranní ospalost. Podstatnější vjemy jej časem zatlačí do podvědomí. Je přítomný, ale nezabíjí. Většinou...

Honza Švácha



## POPELKA ONLINE

Vážení a milí diváci a diváčky, v letošním ročníku pro Vás máme novinku: všechna soutěžní představení najdete na webu. Záznamy inscenací můžete sledovat na kanále [www.youtube.com/rakafi](http://www.youtube.com/rakafi)

